

Nr 3.

Av herr **Reuterskiöld**, om fortsatt utgivande av verket *Främmande grundlagar*.

Vid 1911 års riksdag väcktes motion om utgivande av samtidens främmande grundlagar i svensk översättning, och anslag blev 1912 av riksdagen för detta ändamål beviljat, varjämte åt riksgäldsfullmäktige uppdrogs att handhava utgivningen, som skulle verkställas i enlighet med den plan, som av särskilda kommitterade under ordförandeskap av herr Karl Staaff utarbetats.

Det närmare utformandet av arbetsplanen och detaljanordnande av arbetena överlämnades till undertecknad såsom utgivare under medverkan av fil. lic. och jur. kand., numera även jur. lic. V. A. Rinander såsom fast medarbetare och sekreterare. Ett flertal personer engagerades, såsom i den fastställda planen förutsatts, för översättningsarbetet, medan materialinsamlingen och materialets ordnande leddes av utgivaren och sekreteraren.

Mer och mer tydligt visade sig emellertid, att denna uppdelning på flera händer icke var lycklig. Även när översättningarna gjorts av skickliga språk-män eller specialister på statsvetenskapernas område, måste genomgående en överarbetning äga rum, vilken i regel blev ett fullständigt nytt arbete och av sekreteraren utfördes med en aldrig svikande precision. Först och främst var det ju nödvändigt, att de olika översättningarna skedde efter likartade grunder och med likartad terminologi, och detta visade sig ogörligt utan att arbetet samlades på en enda hand. Men därefter var det lika nödvändigt, att översättningen blev ej blott av formell, utan en reell översättning, d. v. s. icke i första rummet ordagrann, utan sådan att den exakt återgav den främmande textens verkliga innehåll i en form, som så nära som möjligt anslöt sig till såväl den främmande formen som den form, våra svenska författningslagar pläga använda; det gällde att få icke en litterär, utan en tekniskt och rättsligt riktig översättning i en svensk språkform, som också var tekniskt och rättsligt riktig.

Översättningsarbetet krävde i följd härav på punkt efter punkt specialforskningar och undersökningar, som medförde mycken tidsutdräkt och mycket arbete, utan att detta på något yttre sätt kunde komma till synes i det resultat, som ur arbetet framgick. Detta detaljarbete, som måste vara ett vetenskapligt precisionsarbete, men som heller aldrig får övergå till det, som för vetenskaps-mannen dock blir det väsentliga, nämligen den egna och självständiga bearbet-

ningen av materialet, utan måste stanna vid materialets fixering, är av den art, att det icke blott icke kan av vem som helst utföras, utan också av den, som utför och kan utföra det, kräver ett självuppförande intresse, som låter andra och mera lockande forskningsuppgifters lösande anstå. Det är då också givet, att ju mera tränad i arbetet den blir, som utför detsamma, desto lättare går det att, vid sidan av detta arbete och till nödvändig omväxling därmed, upptaga även annat arbete, vartill detaljstudiet under översättningsverksamheten kan inbjuda, utan att därför översättningsarbetet vare sig försenas eller lider annat intrång.

Av det planerade verket utkom 1918 en del, enligt planen det femte bandet, innehållande tyska staters författningar. Revolutionen på hösten samma år i Tyskland kullkastade de författningar, som i denna del intagits; och även om arbetet icke kan sägas därigenom hava förlorat allt aktuellt värde, då revolutionen föga inverkade på t. ex. de i arbetet även intagna betydelsefulla arbetsordningarna, blev dock denna del i följd härav icke av den nytta för kunskapen om de existerande författningarna, som var avsett. Denna del utgavs av lic. Rinander såsom huvudsaklig och självständig utgivare och även det formella utgivarskapet överfördes nu till honom. En ny del, enligt planen andra bandet, omfattande Amerikas förenta stater, utkom av samma utgivares hand 1921; och en tredje del, omfattande — efter en numera begränsad plan — Holland, Danmark och Norge, föreligger nästan färdig i korrektur och torde utkomma inom närmaste tiden, även den av lic. Rinander såsom utgivare. Därmed är verket icke avslutat, men till dess fortsättande saknas medel, om icke riksdagen nu vill bevilja förnyat anslag härtill.

Då jag måste anse det synnerligen önskvärt, att detta stort anlagda verk kunde fullföljas, och då jag av egen erfarenhet kan och med största nöje vill vitsorda den utomordentliga skicklighet och noggrannhet, varmed arbetet av den, praktiskt taget, ende utgivare i allo utförts, är det uppenbart, att jag måste djupt beklaga, om inte, därest, såsom jag har anledning tro, utgivaren är villig att fortsätta arbetet, detta också möjliggjordes. Licentiaten Rinander torde vara den ende, som inom överskådlig tid kan bli i stånd att fullborda verket och jag känner ingen, som ens tillnärmelsevis äger hans teoretiska och praktiska förutsättningar för arbetets fullföljande, alldeles bortsett från den erfarenhet och vana, som han nu under arbetets fortgång förvärvat och som väsentligen underlättar möjligheten att få honom till fortsatt utgivare. Sker det ej, blir en annan gång arbetet dubbelt.

Arbetets natur är emellertid sådan, att det icke kan på förhand beräknas, när en ny del kan bli färdig. Det synes därför, som vore det riktigast, att riksdagen beviljade medel till allenast en del i sänder, men uppdroge åt fullmäktige i riksgäldskontoret att, när en ny del är färdig, göra erforderliga framställningar om fortsättning efter sig då företeende omständigheter. Detta torde också ha varit riksdagens avsikt, då den nu snart färdiga delens utgivande medgavs efter den förenklade planen. Men då tillika detta utgivande medgavs allenast som försök, torde ett förnyat beslut vara behövt.

Beträffande kostnaderna, torde härom herrar fullmäktige i riksgäldskontoret

med stöd av sin erfarenhet kunna lämna nödiga uppgifter och beräkningar bättre än det vore möjligt att här ens approximativt göra.

Jag tillåter mig sålunda hemställa,

att riksdagen ville anslå medel, som efter hörande av riksgäldsfullmäktige utskottet behagade föreslå, till fortsatt utgivande av verket Främmande grundlagar i svensk översättning i enlighet med den plan som legat till grund för tredje delen av verket; samt

att riksdagen ville uppdraga åt riksgäldsfullmäktige, dels att ombesörja utgivningen, dels att, när nytt band är färdigt, till riksdagen inkomma med de framställningar beträffande fortsättningen, vartill omständigheterna då må föranleda.

Stockholm den 14 januari 1926.

C. A. Reuterskiöld.
